

החינוך הגופני בבית הספר והפעילות הגופנית מחוצה לו: היבטים מגדריים

ח'אלד עראר

מאמר זה מציג כיצד נתפסים שיעורי החינוך הגופני והפעילות הגופנית בקרב תלמידי בית ספר תיכון ערבי מוסלמי במדינת ישראל. לשם כך נבנה שאלון בהתבסס על תאוריית תפיסות ועמדות ושלב מחקר אינדוקטיבי (איכותני). במחקר השתתפו שתי קבוצות מיקוד של תלמידים, משני המינים, והוא תוקף על ידי שתי קבוצות מיקוד נוספות של מורים לחינוך גופני ומדריכים להוראת החינוך הגופני. בגרסתו הסופית השאלון כלל 54 פריטים שמהם הורכבו תשעה סולמות המתארגנים בשלוש שטחות (עולמות תוכן): בשטחה הסוציו-תרבותית השאלון בדק כיצד נתפסת גישתם של שלושה גורמים כלפי החינוך הגופני ופעילות הספורט, מנקודת ראותו ושיפוטו של המשיב: הגורם החברתי, הגורם הדתי-אסלאמי, והקודים הרווחים (בחברה הערבית) בכל הנוגע להתנהגות מגדרית. בשטחה הארגונית-מערכתית השאלון בדק כיצד נתפסת גישתם של שני סוכנים ממסדיים כלפי החינוך הגופני: מנהל המוסד החינוכי והמורה לחינוך גופני. בשטחה האישיית נבדקו ארבעה גורמים: שני גורמים מתייחסים לגישתם של החברים בני הגיל והמשפחה הגרעינית לפעילות גופנית וספורט ושני גורמים בודקים ערכים מכווני ספורט ואת תפיסת התועלת שיש בפעילות ספורט. השאלון הופץ בקרב 182 תלמידי בית ספר תיכון שש שנתי במרכז הארץ בכיתות ט'-י"א. הממצאים מלמדים על זיהוי הגורמים המשפיעים על תפיסות התלמידים, והם ישמשו לבניית מודל לניבוי ההשתתפות בשיעורי חינוך גופני. מן המחקר עולה כי נכונות בנות ערביות להשתתף בשיעורי החינוך הגופני עולה ככל שהמשפחה מעודדת את השתתפותן, כשלאישיות ולמקצועיות של המורה לחינוך הגופני יש גם כן השפעה על כך. המחקר מציע מודל לניבוי השתתפות בשיעורי חינוך גופני ובפעילות ספורטיבית, תוך הבחנה מגדרית בין הגורמים התורמים לניבויים אלה בקרב הבנים ובקרב הבנות, על אף היעדר תמיכה במקצוע זה בתרבות ובחברה הערבית.

תאריכים: מגדר, חינוך גופני, מוסלמים, ערבים בישראל, תפיסות, עמדות.